ΔΙΚΑΙΟ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

BUSINESS LAW INSIGHTS

Ειδική έκδοση

Απρίλιος 2025

Επίλυση Διαφορών
Επενδύσεις – Οικονομία
Διακυβέρνηση
& Λειτουργία
Φορολογία
Εργασιακές Σχέσεις
Ανάπτυξη
Δημόσιες Συμβάσεις
Τεχνητή Νοημοσύνη

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗ

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Τεχνητή νοημοσύνη και διανοητική ιδιοκτησία

Ο νεφελώδης χώρος όπου η ανθρώπινη επενέργεια και η αυτονόμηση της τεχνητής νοημοσύνης (ΤΝ) αρχίζουν να συγχέονται και να αλληλεπιδρούν συνιστά μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για το δίκαιο της διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΙ), αναδεικνύοντας σοβαρά νομικά και ηθικά ζητήματα.

Μαρία Αθανασιάδου
Εταίρος
Δικηγόρος, ΜΑ,
ΕΛΕΝΗ Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ, Δικηγορική Εταιρεία

Η ΤΝ είναι ικανή να αναλύει δεδομένα, να εκπαιδεύεται χρησιμοποιώντας υλικό προστατευόμενο από δικαιώματα ΔΙ, αλλά και να παράγει νέα προϊόντα ή έργα. Εγείρονται έτσι ερωτήματα περί της πατρότητας των νέων δημιουργιών, της ιδιοκτησίας και προστασίας των υφιστάμενων και των παραγόμενων έργων, καθώς και του τρόπου επιβολής των σχετικών δικαιωμάτων, αφού η υφιστάμενη νομοθεσία παγκοσμίως βασίζεται στην παραδοχή ότι τα δικαιώματα ΔΙ προστατεύουν έργα της ανθρώπινης διάνοιας.

Υπό αυτό το πρίσμα, συζητείται αν μπορεί η ΤΝ να έχει την ιδιότητα του εφευρέτη για επινόημα προστατεύσιμο με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή να θεωρηθεί δημιουργός έργου τέχνης υπό την έννοια του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας, κάτι που μέχρι σήμερα δεν γίνεται δεκτό. Εγείρονται δε ερωτήματα σχετικά με την πιθανή παραβίαση δικαιωμάτων δημιουργών από τα έργα των οποίων «εμπνεύστηκε» η ΤΝ και κατά πόσο το παραχθέν έργο είναι πρωτότυπο. Αντίστροφα, σχετικά με την προστασία της ΤΝ ως εφεύρεσης, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η σύμβαση για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας εξαιρεί ρητά τα «προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών» και, σύμφωνα με τις οδηγίες του Ευρωπαϊκού Γραφείου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας, τα υπολογιστικά μοντέλα και οι αλγόριθμοι της ΤΝ μπορούν να κατοχυρωθούν μόνο εάν εξυπηρετούν έναν τεχνικό σκοπό. Ορισμένα τέτοια διπλώματα, που αφορούν εκπαίδευση ΤΝ για εφαρμογή σε οχήματα και αεροπλάνα, έχουν ήδη χορηγηθεί. Ορισμένα στοιχεία προγραμμάτων ΗΥ ή ΤΝ μπορούν να προστατευτούν σύμφωνα με το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, κυρίως όσα αφορούν τον πηγαίο κώδικα. Ωστόσο, αυτή η προστασία δεν εκτείνεται στις λειτουργίες που επιτυγχάνονται μέσω αυτών.

Η προστασία του τρόπου λειτουργίας ενός συστήματος ΤΝ, των δεδομένων που χρησιμοποιούνται για την εκπαίδευσή του, καθώς και των αλγορίθμων της μπορεί να επιτευχθεί μέσω της νομοθεσίας περί εμπορικού απορρήτου. Ένα από τα βασικά ερωτήματα που προκύπτουν όταν η ΤΝ εκπαιδεύεται με επιχειρηματικά δεδομένα, ιδιαίτερα όταν αυτά περιλαμβάνουν ευαίσθητες πληροφορίες, αφορά την ευθύνη για την προστασία τους. Ποιος είναι υπεύθυνος για την αποτροπή της διαρροής τους και ποια νομικά εχέγγυα μπορούν να διασφαλίσουν την αποφυγή κατάχρησής τους;

Στον τομέα των εμπορικών σημάτων, όπου η ΤΝ μπορεί να αξιοποιηθεί για τη δημιουργία εμπορικών ονομασιών ή λογοτύπων, αναδεικνύεται ο κίνδυνος προσβολής υφιστάμενων δικαιωμάτων που συνδέονται με καταχωρημένα σήματα. Αυτό μπορεί να συμβεί επειδή η ΤΝ αξιοποιεί τεράστιο όγκο δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων υπαρχόντων εμπορικών σημάτων, αυξάνοντας την πιθανότητα δημιουργίας σημάτων που προσβάλλουν άλλα προγενέστερα, δυνάμενα να προκαλέσουν σύγχυση στο καταναλωτικό κοινό λόγω της ομοιότητάς τους με αυτά. Απαιτείται επομένως αυξημένη προσοχή και επισταμένη έρευνα για τον αποκλεισμό τέτοιων πιθανοτήτων.

Συμπερασματικά, είναι ολοφάνερο ότι οι παραδοσιακοί νομικοί μηχανισμοί δεν επαρκούν για την αντιμετώπιση των νέων δυναμικών που εισάγει η ΤΝ. Στην Ελλάδα, ο Ν. 4961/2022 εισήγαγε ένα νέο εθνικό πλαίσιο για τη ρύθμιση της χρήσης τεχνολογιών ΤΝ στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, ενώ στις 12/07/2024 δημοσιεύθηκε ο Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1689 για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων για την ΤΝ σε επίπεδο ΕΕ. ◆

DR HELEN G. PAPACONSTANTINOU & PARTNERS LAW FIRM

hplawfirm.com
Κουμπάρη 2, 10674 Αθήνα
τηλ. 210-3626624, 3625757
mail@hplaw.biz